

KIBRIS İZLENİMLERİ...

“Bu topraklar için günü geldiğinde ölmesini bilenler bu ülkenin bugünü ve yarını için direnemezlerse kim direnecek?”

Kıbrıs Türk halkının bağımsızlık ve egemenlik kavgasında tuzu olmayanlar birtakım tabuların arkasına saklanıp Kıbrıs Türk'ünü göz göre göre tahrip ederlerken bu ülkenin öğretmeninin ve de güçlü örgütü KTÖS'ün suskun kalması mümkün müdür?”

Kimliği bu sözlerde yansıyan bir öğretmen sendikasının çağrılısıydık. Önceki Genel Başkanımız Sayın Ali Bozkurt'la birlikte.¹ Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası'ydı bu. 1968'de Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası olarak kurulmuş, daha sonra Kıbrıs Türk İlkokul Öğretmen-

¹ Arkadaşım Ali Bozkurt o tarihte Genel Başkan ya da Yönetim Kurulu üyesi değilken niçin ve nasıl katılmıştı KTÖS Genel Kurulu'na?

KTÖS Genel Kurulu'ndan yaklaşık üç ay önce yapılan EĞİT-DER 1. Olağan Genel Kurulu'nda yönetim değişikliği olmuş, bu durumu bilmeyen KTÖS Yönetimi, önceki Genel Başkanımız Ali Bozkurt'un şahsında EĞİT-DER'i KTÖS Genel Kurulu'na çağırılmıştı. EĞİT-DER'e gönderilen bu çağrı üzerine Yönetim Kurulumuzun bilgisi ve eğilimi gereğince önce Ali Bozkurt'a durumu telefonla bildirdiğimde “acaba ben de gidebilir miyim?” demişti. Bunun üzerine, yönetim değişikliğini bildirmek üzere telefon ettiğimde KTÖS'e, “mümkünse önceki Genel Başkanımız Ali Bozkurt'la birlikte gelebilir miyim?” diye sormuştum. Onların dileğimi kabulünden sonra da Bozkurt'a yeniden telefon ederek bilgi verdiğimde uçak biletini kendisi karşılamak üzere eşinin

leri Sendikası adını almıştı. 29 Nisan 1989 günü Lefkoşa'da 21. Genel Kurulu yapılacaktı. EĞİT-DER adına çağırılıydık ama gideceğimiz güne değin izin başvurumuza İçişleri Bakanlığı'ndan yanıt gelmediğinden kişisel bir ziyaret için gitmiş oluyorduk. Onlar bizi; yine de EĞİT-DER'i, tüm Türkiye öğretmenlerini karşılar gibi sınırsız bir coşkuyla karşıladılar. Gidiş-dönüş biletlerimiz zaten daha önceden Ankara'ya gönderilmişti. İlk gece Lefkoşa'nın seçkin bir oteline (Saray Oteli), daha sonra da Girne'deki dünya çapında ünlü Dome Hotel'e yerleştirdiler. Dönünceye değin bizi Lefkoşa'dan akşamları bu otele, sabahları bu otelden Lefkoşa'ya taşıdılar. Bizim için hazırladıkları zengin bir gezi programı çerçevesinde demokratik kuruluşlara götürdüler, yönetici ve üyeleriyle söyleşi olanağı sağladılar. Program gereğince Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) ve Toplumcu Kurtuluş Partisi (TKP) genel merkezleri de ziyaret edildi. CTP Genel Sekreteri ve Milletvekili Sayın Naci Usar, Türkiye'ye geçtiğimiz Şubat ayındaki gelişinde EĞİT-DER'i de ziyaret etmişti, kendisiyle o günden bu yana zaten tanışıyorduk.

Birlikte yemek yediğimiz her iki partinin yöneticileri EĞİT-DER'i ilgi ve sempatiyle izliyorlar. Sendikaların, diğer demokratik kuruluşların, kendilerini ziyaret ettiğimiz yöneticileri de öyle.

de kabul edilip edilmeyeceğini öğrenmem ricasında bulunmuştu. Bunun için de telefon ettiğimde KTÖS bütün giderlerin karşılanacağı imasıyla Bozkurt'un eşinin yanı sıra benim de eşimle gelmemi istemişti ama ben, belki hiç de gerekmezken içime sindiremediğimden eşimi götürmemiştim.

Oysa Ali Bozkurt arkadaşım 2000 yılında EĞİTİM SEN yayınları arasında çıkan "12'den 12'ye" adındaki kitabında olayı şaşılacak bir biçimde çarpıtarak anlatıyordu. Ona göre KTÖS'ün yanı sıra İsveç Öğretmenler Sendikası'na da gönderdiğim yazıda yönetim değişikliği nedeniyle "Ali Bozkurt yerine ben geleceğim" demişim. Ama hem İsveç Öğretmenler Sendikası ve hem de KTÖS bana yanıtlarında Ali Bozkurt için karar aldıklarını ve "EĞİT-DER'i temsilen onun gönderilmesinin daha iyi olacağı"nı yazmışlar. Bu iki sendika Ali Bozkurt'a da telefon ederek EĞİT-DER'e verdikleri yanıtı açıklamışlar ve ülkelerine kendisinin gelmesini rica etmişler. O da "EĞİT-

Bu kuruluşlardan Kıbrıs Türk Amme Memurları Sendikası (KTAMS), Belediye Emekçileri Sendikası, Devrimci İşçi Sendikası (DEV-İŞ), Kıbrıs Türk Mimar Mühendis Odaları Birliği, Kıbrıslılar Dayanışma Derneği yöneticileri ve üyeleriyle yemekte ve yemek dışında geniş söyleşi olanağı bulduk. Lefkoşa'da Şehit Tuncer İlkokulu'nu ziyaret ettik ve bu okulun öğretmenleriyle tanıştık. Milli Eğitim Bakanı Sayın Salih Coşar'ı makamında ziyaret ettik. KTÖS'lü öğretmenlerin toplumsal sorunlara duyarlı olmalarını olağan karşıladığını söyleyen Bakan'ın KTÖS'ü bölmek üzere partisine kurdurulan Başöğretmenler Sendikası'na karşı çıktığını ve onun bu demokratik davranışının da etkisiyle bu sendikanın tutmadığını öğrendik.

Bir de Kıbrıs Türk Ortaöğretim Öğretmenleri Sendikası var. Bu sendikadan bir grup öğretmen de bizi KTÖS'de ziyarete geldiler.

KKTC Başsavcılık Dairesi'nin önünde ve iktidar partisi DBP'nin genel merkez binasının karşısındaki alanda işçi sendikaları ve demokratik kitle örgütlerinin rengârenk pankartları arasında, inançlı, bilinçli konuşmacıların gür sesleri yeri göğü inletirken görkemli bir kalabalıkla 1 Mayıs'ı kutladık. Sendika temsilcileri işçi sınıfının savaşız, sömürsüz

DER yöneticilerinin işine karışmam ve onlardan kendim için bir şey isteyemem” demiş. Bunun üzerine bu iki sendika EĞİT-DER'e yeniden telefon etmişler ama Genel Başkan olarak ben onlara “Ali Bozkurt bizi temsil edemez, derneği ancak ben temsil edebilirim” demişim. Benim bu yanıtım üzerine İsveç, “davetini geri çek(miş)”. KTÖS ise Bozkurt'a yeniden telefon ederek “ille de” geleceksin demiş, o da kabul etmiş. KTÖS sonra EĞİT-DER'e de telefon ederek Genel Kurul'a Genel Başkan olarak beni de çağırmış ve ben o Genel Kurul'a böylece katılmışım.

Bu durum sevgili arkadaşım Ali Bozkurt'u “fazlasıyla üz(müş)” ve üzüntüsünü kitabında şöyle dile getirmiş:

“... meslek hayatımın tümünü öğretmen örgütlenmesine adayan bana ellerimle kurduğum örgütü temsil edemeyeceğimi söylemeleri, hastalısız mantığın kabul edemeyeceği bir şeydi.

bir yaşam özlemini haykırdılar sere serpe. Oysa aynı gün başta İstanbul olmak üzere Türkiye'nin her yanında polisin copla, silahla tozu dumana kattığını neredeyse yeni bir kanlı 1 Mayıs daha yarattığını haber veriyordu radyo ve televizyon.

Çağrılısı bulunduğumuz KTÖS'ün 21. Genel Kurulu 29 Nisan 1989 günü bir sinema salonunda yapıldı. 800 dolayındaki KTÖS'lü öğretmenlerden bir Genel Kurul için gerekli çoğunluğu sağlayacak kadarı katılmıştı. Toplantıda Milli Eğitim Bakanı, CTP, TKP ve Demokratik Halk Partisi Genel Başkanı ve Genel Sekreter'i hazır bulundular ve birer konuşma yaptılar. Sayın Ali Bozkurt'la birlikte biz de birer konuşma yaptık. "Demokratik Öğretmen" isimli bir broşür dağıtıldı Genel Kurul'da. Muhalefet grubunun görüşlerini yansıtmıştı. Yapılan konuşmalarda belli bir düzeyin altına inilmedi. Yönetimce düzenlenen tek listeye gidildi seçimlere. Büyük bir olgunluk içinde yapıldı ve noktalandı KTÖS'ün Genel Kurulu.

KTÖS üye sayısı açısından küçücük ama toplumsal, ekonomik ve siyasal açıdan etkin bir sendika. "Kıbrıs Türkü'nün var olma kavgasında yüz yılı aşkın bir mücadelesi, alınteri, emeği ve kanı olan, bu uğurda sayısız şehitler veren" öğretmenler sendikası.

Aynı zamanda çok açık, sırttan bir kinin ifadesiydi. Bir vefasızlık örneğiydi. Aradan uzun zaman geçse bu tavır belki kabul edilebilirdi; ama örgütü bırakalı daha çok kısa zaman olmuştu.

Vefasızlık örnekleri çok görmüş biriyim; ama böylesi hiç değilse örgütsel geleneğimizde, pek rastlanılmayan türdendi." (s. 273-275)

Ali Bozkurt'un bu açıklamasında hayal edilen kişi olup olamayacağını beni tanıyan herkesin takdirine bırakıyorum. Ama örgütsel yaşamda yönetim deneyimi olmayanlar bile bilirler ki ne İsvaç Sendikası ve ne de KTÖS ya da herhangi bir örgüt "örgütünüzü temsilen şimdiki değil, önceki Genel Başkanımızı ya da onu değil de şunu istiyoruz" demiş olamazlar. Örgütçülük ve örgütlülük ahlakında böyle bir şey olamaz da ondan.

Ali Bozkurt'un yer bana göndermelerde bulunduğu bu kitabında benim için söyledik-

Belki daha da önemlisi, Kuzey Kıbrıs halkının çıkarlarıyla çelişen resmi eğitim politikasına, dolayısıyla genel politikasına oldum olası karşı çıkabilen, güneydeki şovenizme olduğu kadar, kuzeydeki şovenizme de “hayır” diyebilen bir sendika. Aşağıdaki alıntılar sanırım onun bu niteliğini sergilemeye yeter (KTÖS XX., XXI. Dönem Çalışma Raporları).

“KTÖS, ENOSIS'e de, Kuzey Kıbrıs'ın 68. vilayet yapılmak istenmesine de karşı çıkmayı bir görev saymaktadır.

“Öğretmen cephede şehit verirken söyler misiniz korumaya çalıştığınız hakıyıcılar neredeydi?”

“Bu hakıyıcılar 'Ordu' gibi 'Anavatan' gibi tabu sayılan kavramların arkasına sakanıp, Kıbrıs Türkü'nü yıllardan beri tahrip etmeye çalışanlardır.”

KTÖS'ün XXI. Dönem Çalışma Raporu'nda Kuzey Kıbrıs ekonomisi ile Güney Kıbrıs ekonomisinin karşılaştırılmasına da yer verilmiş. Buna göre kişi başına düşen milli gelir Güney Kıbrıs'ta yedi bin beş yüz dolar, Kuzey Kıbrıs'ta ise bin yedi yüz yirmi dolar. Enflasyon Güney Kıbrıs'ta %3.4, Kuzey Kıbrıs'ta %63. Maaş ve ücretler her yıl reel olarak Güney Kıbrıs'ta %4 artarken Kuzey Kıbrıs'ta %22 geriliyormuş. Örneğin

lerinden birine daha değinmeliyim:

Genel Başkanlık Konusunda: EĞİT-DER'in 1. Olağan Genel Kurulu'na gidilirken Ali Bozkurt “hiçbir grubun getireceği koalisyon önerisini kabul etme(yeceğini)” duyurmuş. Bunun üzerine gruplar “birkaç eski yöneticiye Genel Başkanlık önermişler. Onlar da Ali Bozkurt varken olamayız” demişler. Ama “bu işi götürecek kapasitede olmayan birkaç ihtiyar fırsatçı” olduğu halde onlara değil Mustafa Gazalacı'ya gitmişler ve demişler ki “Ali Bozkurt kabul etmediği için sana geldik.” Gazalacı öneriyi kabul etmiş ama yine de bu konuda kendisi ile “görüşmeyi görev bildiğinden” Ali Bozkurt'a gitmiş “abi” demiş ona, “sen seçimlere katılmayı kabul etmediğinden, Genel Başkanlık adaylığı önerisi için bana gelen arkadaşlara 'peki' dedim. Ancak iki ihtilalden sonra öğretmen örgütlenmesine çok emek verdin. Bu iş senin hakkın.”

1988'de mesleğe yeni başlayan bir öğretmen brüt 322.028 TL. alırken Mart 1989'da 452.507 TL. maaş alıyormuş. Ama rakamsal olarak artıyor görünen maaşlar satın alma gücü yönünden azalıyor. Maaş ve ücretler Güney'de Kuzey'dekinden dört kat fazla. Üstelik Güney'deki fiyatlar daha düşükmüş.

KTÖS'ün XXI. Dönem Çalışma Raporu'nda daha sonra şöyle deniliyor.

"Açıkça görülmektedir ki, 1974'ten sonra Kuzey Kıbrıs ekonomisinin geçirdiği yapısal değişiklik, Türkiye ile her alanda bütünleşme politikası çerçevesinde bizleri Güney Kıbrıs'la yapmak zorunda olduğumuz ekonomik yarıştan koparmış ve Türkiye ekonomisinin yörüngesine sokmuştur.

1974'ten beri Kuzey Kıbrıs'ta uygulanan ekonomik politikalar Kuzey Kıbrıs'ı Federal bir Cumhuriyet'in yalnız siyasal bakımdan değil, ekonomik bakımdan da eşit, onurlu bir üyesi yapmak yerine, Türkiye Cumhuriyeti'nin herhangi geri kalmış bir vilayeti yapmak noktasına getirmiştir.

Para biriminden enflasyona, işsizlikten maaşlara, ekonomik büyüme hızından dış ödemeler açığına kadar tüm ekonomik göstergeler, Güney Kıbrıs'la değil Türkiye ile paralellik arzemiştir."

O da demiş ki "ben öğretmenlerin sırtından siyaset yapamam. Bizi kendi halimize bırakmıyorlar ki... Bana diyorlar ki 'fraksiyonlar olarak yönetim kurulu listesini sana verelim, sen onların başına geç, bu iş olsun bitsin' Genel Sekreter'i, Genel Sayman'ı da onlar atayacak ben de piyon olacağım. Böyle onursuz bir şeyi ben kabul edemem." Gazalacı'ya "bir liste yazdırmış" ve demiş ki Bozkurt, "işte sen bunların başına geçerek EĞİT-DER'i yöneteceksin. Bunları kabul etmezsen seni Genel Başkan yapmazlar."

Nitekim Gazalacı "fraksiyonlar"ın önde gelenlerini topladığında tartışmalardan sonra Bozkurt'un kendisine yazdığı liste ortaya çıkmış. Gazalacı da cebindeki listeyi çıkararak demiş ki onlara: "Ali Abi söylemişti de ben inanamamışım. Ben sizin dediğiniz Genel Başkan olamam, kendinize yeni bir aday bulun."

28 Aralık 1987-18 Nisan 1988 tarihleri arasında yaklaşık dört ay süren ve grev biçiminde gerçekleşen bir direnişe gitmiş KTÖS. Öğretmenlerin maaşlarının ve emekli ikramiyelerinin reel olarak hızla düşmesine ve "Hükümet'in görüşme masasından kaçmasına" tepki olarak yapılmış bu direniş. Sendika'nın direniş kararında şöyle denilmiştir:

"Bu direniş, sadece öğretmenlerimizin değil, hayat pahalılığında bunalan tüm dar gelirlilerin, asgari ücrete mahkûm edilen işçilerimizin, aldığı emeklilik ikramiyesiyle kızının çeyizini bile yapamayan emeklilerin direnişi olacaktır."

Grevin Aralık 1987'deki ilk aşaması Lefkoşa'da her gün dört okulda yapılan ve üst üste üç gün süren grevlerden oluşmuş. Bu grevlere sendika üyelerinden ancak dört kişi katılmamış. Grevde ısrarları üzerine, Hükümet adına, Eğitim, Maliye ve Çalışma Bakanları sendika yetkilileriyle görüşmeyi kabullenmek zorunda kalmışlar. Ne var ki sendikanın önerileri Bakanlar Kurulu'nca reddedilmiş. Bunun üzerine 1988 Ocak ayı içinde Lefkoşa'daki üç ilkokulda üç gün süren greve gidilmiş ve bu grevi desteklemek üzere grevin üçüncü gününde Lefkoşa, Güzelyurt, Girne ve Magosa'daki tüm merkez okulları iki saatlik destek grevine gitmişler. Ayrıca Lefkoşa'da bir destek yürüyüşü

Bunun üzerine "Bozkurt'tan başka bir adayda anlaşılmadıklarından gruplardan bazıları çekilmiş." Çekilenler ötekilere Ali Bozkurt'la tekrar görüşüp onu razı etmeye çalışın. Olmazsa "sizin önereceğiniz yönetime biz de olur vereceğiz" demişler.

Çekilenler Genel Kurul'a iki gün kala Ali Bozkurt'a giderek yeniden aday olmasını istemişler ve "listeyi birlikte hazırlayalım" demişler. Bozkurt ise "siz benim eski arkadaşlarımdansınız. Pazarlık yapmayacağımı bilmeniz gerekirdi. İlle de pazarlık yapmak istiyorsanız ... adli kişilere gidin, onlar ne dersenez aynen kabul ederler; yeter ki Genel Başkan olsunlar" demiş. Gruplar bunun üzerine yeniden bir araya gelerek Bozkurt'un adlarını verdiklerinden "birini çağırarak ona Genel Başkanlık vermişler. O da onların listesini aynen kabul" etmiş.

Arkadaşım Ali Bozkurt konuyla ilgili sözlerini şöyle söylüyor:

yapılmış ve bir de Başbakanlık'a sendikanın istemlerini içeren bir muhtıra sunulmuş.

Hükümet'in uzlaşmaz tutumunu sürdürmesi üzerine Şubat ayının 22, 23 ve 24'ünde Girne, Güzelyurt ve Magosa merkez okullarında üç gün süreli iki saatlik uyarı grevine gidilmiş. Bu da sonuç vermeyince 7 Mart 1988'de ülke çapında sekiz yüz kırk üç öğretmenin katılımıyla tam günlük genel grev yapılmış. Genel greve sadece bir başöğretmen yedi öğretmen katılmamış. Hükümet'in "tehditkâr ve uzlaşmaz tutumu" üzerine merkez okullarında altı gün süreyle yeni bir grev eylemi yapılmış ve 17 Mart günü de KTÖS'ün çağrısı üzerine diğer bütün sendikalarla birlikte "iki saatlik genel grev" ve "pahallılığı protesto şölenu" yapılmış. Bu şölenle halka eski fiyatlarla ekmek, süt, şeker ve piriç satılmış (halkın enflasyonu somut olarak görebilmesi için). KTÖS'lü öğretmenler, güftesi ve bestesi kendilerinin olan şarkılar söylemişler şölenle. Bunu grevler boyunca daha da zenginleştirmişler, Türkiye'de yayın hakkını EĞİT-DER'e bırakarak bir örneğini bize verdikleri Direniş Türküleri isimli bir teyp bandı doldurmuşlar. Mitinge dönüşen şölen günü Millet Meclisi'ne yürümüşler. İçeri alınmamışlar. Ama öğretmen Milletvekili Kenan Emirzade bir grevci öğretmenin sırtından aldığı grev gömleğini

"Genel Başkan olmak için grupların her dediğini kabul eden arkadaş, belli bir süre sonra gene o gruplar tarafından Genel Başkanlık'tan düşürüldü. Yanlışın cezasını çekmişlerdi; ama olan öğretmenlerin örgütüne olmuştu."

Görüldüğü gibi Bozkurt arkadaşım Genel Kurul öncesi yaşanan serüvenin öyküsünü anlatırken adını vermediği halde kimi hedeflediğini en sonunda bu sözleriyle herkesin kestirebileceği biçimde açığa vurmuş oluyordu. Çünkü Genel Başkanlık'tan düşürülen benden başkası değildi. Öyleyse bu öyküde o "iş götüreceğ kapasitede olmadığından" kendisine Genel Başkanlık önerisi götürülmediğini söylediği ama ileride gerektiğinde 'ben onu demek isteme-dim' diyebilmek için çoğullayarak "onlar" ve "birkaç ihtiyar fırsatçı" dediği kişi aslında ben olmalıydım.

Öncelikle belirtmeliyim ki adaylık konusunda salt Mustafa Gazafcı üzerinde durulduğunu

giyerek Meclis toplantısına katılmış. İktidar partisine mensup milletvekillerince protesto edilmiş.

Greve on beş gün ara verdikleri duyurusuyla Hükümet'i yeniden masaya davet etmişler. Hükümet temsilcileri olarak Eğitim, Maliye ve Çalışma Bakanları görüşmeye gelmişler ama bu görüşmelerden de bir sonuç alınamamış. Sendika bunun üzerine grevlerin kademeli olarak yeniden başlatılacağını Cumhurbaşkanı'na ve Başbakan'a duyurmuş, bu başvuruda “tüm sorumluluğun hiçbir şekilde uzlaşmaya yanaşmayan hükümetin omuzlarında” olduğunu vurgulamış.

Lefkoşa, Girne, Güzelyurt merkez okullarında sırasıyla 6, 7 ve 8 Nisan günlerinden itibaren haftada beş gün, günde iki saat elli dakika süreyle grev uygulamasına gidilerek eylem programının üçüncü aşamasına geçilmiş.

Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın grevler yüzünden eğitimin aksatıldığı yönündeki suçlamalarının da etkisiyle okul-aile birlikleri yeniden sendikaya karşı tahrik edilmiş ve veli-öğretmen çatışması yaratılmak istenmiş ama KTÖS'lü öğretmenler velilerin, okul-aile birliklerinin desteğini kazanmayı başarmışlar.

anımıyorum. Ancak kendisine adaylık öneren gruplara Gazalci "listenin oluşturulmasına karşılığında kesinlikle razı olamam" dediğinden bir tıkanma yaşandığını biliyorum. Tıkanmanın aşılabilmesi için Gazalci'ya iki ya da belki üç kez ricaya gittiğimi anımıyorum. Her gidişimde Gazalci'ya liste konusunda grupların herhangi bir öneride bulunmasına karşı çıkmanın olduğu gibi kendisine önceden düzenlenmiş bir liste dayatılmasının da doğru olmayacağını söylemiş ama onu ikna edememişimdir.

Ali Bozkurt'un kendisiyle ilgili olarak kitabında bu konuda söyledikleri üzerine bunun ötesinde bir bildiğim yoktur.

Benim adaylığım gelince: Genel Kurul'dan önceki günün aşağı yukarı gece yarısına değin hiçbir biçimde adaylığım söz konusu değildi. Ancak gece yarısına doğru tıkanmanın gidilemediği

Grevler devam ederken Başbakan iki saat elli dakikalık grevler için tam gün maaş kesintisi direktifi vermiş, KTÖS ise buna karşılık grevleri tam güne çıkarmış. Hükümet Cumartesi, Pazar günlerini de maaş kesintisi kapsamına almış. Örneğin Gelibolu İlkokulu'nda öğretmen maaşlarından bir defada 300.000 TL. grev kesintisi yapılmış.

Grevler sürerken 23 Nisan yaklaştığında Hükümet çevreleri KTÖS'ü "Milli Bayram" gününde bile grevleri sürdürmekle suçlamaya başlamışlar. Oysa KTÖS 23 Nisan Çocuk Bayramı'nın en iyi bir biçimde kutlanabilmesi için grevlere 25 Nisan'a değin ara vermiş. Ama bu arada MBB-YDP Koalisyon Hükümet'i düşmüş ve ortada muhatap kalmamış. KTÖS yöneticileri "grev dışı eylem türleri önerisi"nin içeriğini öğrenmek üzere Cumhurbaşkanı'ndan randevu istemişler. Ama bu istekleri reddedilmiş.

Direnışten sonra KTÖS'ün 3 Mayıs 1988'de yayımladığı bildiri şöyle:

"Aylarca süren direnişimizin, maaş ve emeklilik olarak özetlediğimiz taleplerimizin, insanlık onuruyla sesimizi yükseltmemizin, baskılar, tehditler karşısında yiğitçe karşı koyuşumuzun tek bir nedeni vardı:

haberi telefonla bana iletildi ve bütün grupların benimle görüşmek için bekledikleri söylendi. Onların buldukları yere vardığımızda gerçekten bütün grup temsilcilerini karşımda buldum.

Gazala'yı ikna edemedikleri için adaylık dileğini kabul etmem ricasında bulundular ve bu saatten sonra bu ricaya "hayır" deme şansının hiç olmadığını söylediler. Gerçekten bence de öyledi ve ben, sabahki Genel Kurul'da dağıtılacak listede yer alacak kişilerin belirlenmesinde de bu saatten sonra hiçbir şans bulunmayan bir aday olarak yalnız Binali Seferoğlu'nun listeye alınması koşuluyla ama asıl, sabahki Genel Kurul'da EĞİT-DER'in dosta düşmana karşı sıkıntıya düşmesine neden olanlardan biri olmamak için öneriyi kabul ettim.

Benim Genel Başkanlık'tan düşürülüşüm örgütsel ahlak bakımından elbette ki hoş bir şey olmamıştır. Çünkü her şeyden önce bu yüzden EĞİT-DER'in bağrından tek bir sendika yerine

-Vatan yaptığımız bu topraklarda, bundan böyle biz de insanca yaşamak istiyorduk.

Karşı tarafın, 'bütçemizde para yok' yollu savunmalarına da cevabımız hazır:

-Eğer bütçede gerçekten para yoksa, o zaman geliniz başta siyasiler olmak üzere fedakârlığı hep beraber yapalım.

Ne kadar acıdır ki, ne insanca yaşama talebimize, ne de fedakârlığı hep beraber omuzlamamız önerisine şu ana kadar olumlu bir yanıt vermediler.

Dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir iktidar, hiçbir üst düzey yetkilisi öğretmenine, çalışan insanına bu kadar düşman olamaz.

Kendileri, yedi sülalelerinin geleceğini güvence altına alacak serveti, bir halkı tahrip etmek pahasına gasp ederken, binlerce çalışanı açlığa mahkûm edemezler.

Bu nedenle, öfkemizin projektörlerini HAKYİYİCİLERİN üzerine çevirirken, hakyiyicileri ve onların bugünkü acımasız DÜZENİNİ boy hedefi yapmak zorunluluğundayız.

iki sendika doğmuştur ve bir de bu düşürüş örgütlü eğitim emekçilerinin özgürlükçü savaşım geleneğinde benzeri bulunmayan bir biçimde kotarılmıştır.

Yukarıdaki alıntıda görüldüğü gibi Bozkurt arkadaşşıma göre ben yönetim süresince "grupların her dediğini" kabul etmişim, "belli bir süre sonra (da) gene o gruplar tarafından Genel Başkanlık'tan düşürüle(rek) ceza(mı)" çekmişim.

Oysa Bozkurt'un "belli bir süre sonra" dediği tarih 24 Mayıs 1990'dır ve bu tarihten dört gün sonra EĞİTİM-İŞ'in, ardından EĞİT-SEN'in kuruluşuyla sendikal yaşam başlamıştır. Başka bir deyişle Genel Başkanlık'tan düşürülüşümden dört gün sonra, EĞİT-DER'in sendikaya geçiş işleviyle yürütülen ve bu kitapta anlatılan savaşımın amacına ulaşmıştır.

Yadsınamaz bir gerçektir ki benim söz konusu düşürülüşüm bu başanın yanında devede

Bize, kanımızı akıttığımız, canımızı verdiğimiz bu topraklarda, hayat hakkı tanımak istemeyenlere karşı kimden ve nereden güç alırlarsa alsınlar, mücadele etmek ve mutlaka kazanmak durumundayız.

Hakıyicilerin paniği işte bu noktada başlamaktadır. Gasp ettiklerini koruyamayacaklarını, mutlaka geri vermek zorunda kalacaklarını bildikleri için panik içindedirler. KTÖS'e şuursuzca, ama tüm güçleriyle saldırmaları da bundandır."

KTÖS'le yasal bir bağlantısı olmamakla birlikte ortaklarının büyük çoğunluğu KTÖS'lü öğretmenlerden oluştuğu için adeta KTÖS'ün yan kuruluşları gibi işleyen ekonomik kuruluşları var Kuzey Kıbrıs'lı öğretmenlerin. Bunlar Kıbrıs Türk Öğretmenleri Kooperatif Bankası, Kitap Kırtasiye Satış Kooperatifi, Konut Kooperatifi, Belediye Çalışanları ile ortaklaşa oluşturulan Tüketim Kooperatifi, Matbaa İşletmesi. Tüketim Kooperatifi, Matbaa ve Banka, KTÖS'ün kendi malı ve yönetim merkezi olan görkemli binasında.

Sendika bu ekonomik kuruluşları kendi bünyesinde toplamak üzere bir proje hazırlığında. KTÖS yöneticileri sendika dönemine hazırlık olmak üzere EĞİT-Der için de böyle bir proje hazırlamayı kabullendiler.

kulak değerinde bir olaydır. Ama EĞİT-DER anlatılırken bu başarının atlanması, bir nesnel gerçekliğin bilerek bilmeyerek atlanmasından öte bir şey değildir.

Unutulmasın ki sendikaya geçiş işleviyle EĞİT-DER'in yarattığı bu güzellik, bu başarı, sendikal haklar için canını dişine takarcasına savaşım veren ve sayısı 25-30 bini bulan EĞİT-DER kitlesinin desteğindeki gruplar mozaiğinin eseridir.

Bozkurt arkadaşım kitabında diyor ki; "seçime katılsam kesinlikle seçimi kazanırdım" ama "TÖB-DER döneminde olduğu gibi gruplar bana huzurlu çalışma olanağı vermezlerdi(...) Onun için(...) seçime katılmadım."

Acaba öyle midir?..

Şu bir gerçektir ki hele siyasetle da az ya da çok ilgilyseler sivil toplum örgütlerinde, özellikle

KTÖS, FİSE üyesi. Mayıs 1989'da FİSE Sekreteri Mikhail Kolesnikov KTÖS'ü ziyaret edecek ve yeni yönetimle bir dizi toplantı yapacaktı.

Bu akşam KTÖS'ün oturma salonunda öğretmenlerle içten bir söyleşide bulduk. Gerek bu söyleşide ve gerekse Kuzey Kıbrıs'ta kaldığımız sürece yaptığımız diğer söyleşi, ziyaret ve gözlemler sonucunda edindiğimiz bilgilerden geriye kalanı şunlar:

* Kuzey Kıbrıs'ın nüfusu yüz elli - yüz altmış bin tahmin ediliyor. %20 genç nüfus çoğunlukla İngiltere'ye göç etmiş. Göç devam ediyormuş ve gidenler askere alınma korkusuyla bir daha dönemiyorlarmış. Askerlik iki yılmiş. Türkiye'den kaçak işçi akını varmış. İlk parti 1974 yılında gelmiş ve bunlar Kuzey Kıbrıs halkıyla kaynaşmışlar. Ama bunu izleyen yıllarda ve şimdi gelenler uyum sağlayamıyorlarmış. Türkiye'den getirilen kaçak işçilerin sayısı en az elli atmış bin, gidip de dönmeyenler de yirmi beş bin. Kaçak işçiler sigortasız, barınaksız ve çok düşük ücretle çalıştırıyorlar ve bu nedenle ülkeyi sermayedarlar için tam anlamıyla ucuz emek cenneti haline getiriyorlarmış. KTÖS'ün izlediğimiz Genel Kurulu'na sunulan Çalışma Raporu'nda bu konuya da değinilmekte ve "En büyük sorunumuz demografik yapımızın sosyal ve ekonomik yapımıza

de bunların demokratik ve ilerici olanlarında örgüt içi gruplar her zaman olmuştur, olacaktır ve olmalıdır da. Yeter ki bu gruplar örgütün amaçları doğrultusunda ilerlemesinin dinamikleri labilsinler.

Sevgili arkadaşım Ali Bozkurt, "1. Olağan Genel Kurul'u izleyen dönemin gruplar mozaiği olan yönetimi EĞİT-DER'i sendikaya geçiş işlevi doğrultusunda amacına ulaştıramamıştır" diyebilir mi?..

Öyleyse o dönemde EĞİT-DER'in kimliğini asıl belirleyen savaşım ve bu savaşımın meyvesi atlanarak Genel Başkanlık döngüsüne kilitlenmek güneşi balıkla sıvamaya çalışmanın hazin bir örneği değil midir?..

Bozkurt arkadaşımın, kitabında üstü kapalı bir biçimde ve sanki kurnazcasına "ihtiyar fırsatçı" ve "piyon" diyebildiği kişiye yönelik baştan sona yakıştırmalardan oluşan sözlerine karşılık

paralel olarak çok hızlı bir bozulma sürecine girmesidir. Bu hız aynen korunursa korkarız ki çok yakın bir gelecekte Kıbrıslı Türkler, Kıbrıs'taki Türklerin içinde azınlık durumuna düşmekten kurtulamayacaklardır.”

Yine KTÖS'ün XXI. Dönem Çalışma Raporu'nda, işin Kıbrıs'ta Türkiyeliler partisi kurdurma noktasına değin ileri götürülmesinden yakınılmakta, “Türkiye'den taşınan oylarla Kıbrıs Türkü'nün egemenlik hakkına saldırıldığı” belirtilmektedir. Oyların bu yoldan “ipotek altına alınmış olduğu”, o nedenle iktidarı değiştirmenin alabildiğine güçleşmekte olduğu savlanmaktadır.

* Kuzey Kıbrıs'ın Türkiye'ye oranla görece demokratik olmasının nedeni Türkiye'nin uluslararası platformlarda zor durumda kalmaması amacına bağlıyor genellikle.

* KTÖS'ün ve hatta bütün işçi sendikalarının bir durgunluk, edilgenlik döneminde oldukları savlanıyor. Bunun nedeni eşel-mobil sisteminin uygulanmasına bağlıyor. Hükümet bu sisteme göre üç ayda bir maaş ve ücretlere zam yapıyormuş. Ne ki zamlara esas olan enflasyon oranları daima gerçeğin çok altında tutuluyormuş. Ücret bu nedenle fiyat artışlarına oranla devede kulak kalıyormuş her zaman. Eşel-mobil sis-

gerçeğin içinden yükselen bir sesle ve şimdilik bu kadarla yetinilmesi sanırım yeterlidir.

Arkadaşım Ali Bozkurt kitabında bir de TÖS dönemine uzanarak 12 Mart'la birlikte TÖS'ün kapatılması üzerine TÖB-DER'e geçilirken grubumla birlikte benim “yangından mal kaçır(ırcasına)” ve de “daha solcu” olduğumuzu kanıtlamak üzere Devrimci Öğretmenler Birliği'ni kurduğumuzu söylüyor. Yanı sıra o günlerde “TÖS Genel Merkezi yöneticilerinin harıl harıl örgüt kurmaya” çalıştıklarını belirterek “bildiğim kadıyla on bir kez tüzük değiştirdiler” diyor ve Fakir Baykurt'un “duruma cezaevinden müdahale ederek Genel Merkezdekilere bizim grubun örgüt kurmaya çağırılmasını” istedi açıklamasını yapıyor.

Sevgili arkadaşım Ali Bozkurt'un kitabında, TÖS'deki muhalefet grubuna değinilen ve yine bana gönderme yapılan bir paragraf da var.

temi yüzünden sendikalar toplu sözleşme yapamıyorlarmış. Yalnız grev yapabiliyorlarmış. KTÖS'ün ve diğer bütün sendikaların dinamizmden yoksun bulunmaları, durgunluk dönemi yaşamaları işte buna, onların toplu sözleşme hakkı kullanımından yoksun olmalarına bağlıyor genellikle. Bir de 80 öncesinde Türkiye'de yaşanan "anarşi" ortamı burada da uç verebilir korkusuyla sendikalarda teorik eğitim yapılmasına. Sermayenin bütünleşmesine karşılık sendikaların parça bölük olması da çoğunca bu nedenlere bağlıyor. Ve Hükümet'in her sendikanın karşısına o iş kolunda bir sarı sendika çıkardığı söyleniyor.

* Kuzey Kıbrıs'ın %97'si askeri bölge deniyor.

* Yatırım ve üretim yapılmıyormuş. "Türk'ten Türk'e ekonomisin"den "bavul turizmi ekonomisi"ne gelinmiş. Şimdi egemen ekonomi buymuş. Bir de hizmet sektörüne yükleniliyormuş. Okullar memur üretim kurumları durumuna dönüştürülmüş. Yüz elli bin nüfusa karşılık yirmi sekiz-otuz bin devlet memuru varmış. İktidarın bu kapıyı kendi yandaşları için sürekli açık tutmasından yakınıyor.

* "Pis sularımız bile kanalizasyonda iç içe geçerken, biz Kuzey ve Güney Kıbrıslılar birbirimize karşı bir yasak duvarının gerisindeyiz" deniliyor. "Nasil

Şöyle demiş Bozkurt burada: "Grubumuzun önderi durumunda olan Feyzullah ağabeyimizin iflah olmaz Fakir Baykurt fobisi ve o yüzden yaptığı hatalar, gruptaki arkadaşları gün geçtikçe ondan uzaklaştırıyordu. Arkadaşların benim çevremde ve çabucak toplanmasında Feyzullah Ertuğrul'un bu tavrının payı azımsanamaz. Ankara Şubesi Başkanlığı'na aday olma nedenlerimden birisi de bu durumdur."

Ali Bozkurt'un nasıl ki EĞİT-DER dönemi ile ilgili yakıştırmalarından belki bir kısmını kitabının yayımından altı yıl sonra ancak şimdi yanıtlıyorsam TÖS dönemi ile ilgili olanları da yine acele etmeksizin kim bilir belki de TÖS dönemine ilişkin bir kitabımda yanıtlarım. Tabii ömrüm yeterse...

Bütirirken arkadaşım Ali Bozkurt'un kitabındaki bu ve benzeri övüngenliklerle yakıştırmaların, bir zamanlar eğitim emekçilerinin özgürlükçü örgütlerinin üstelik genel başkanlıklarında bulunmuş birine yakışıp yakışmadığının takdirini şimdi burada bu fotoğrafı görenlere bırakıyorum.

ki Türkler barbar Atilla sürüleridir denilmesine karşysak, domuzdan post, gâvurdan dost olmaz denilmesine de karşınız” deniliyor.

* Kuzey Kıbrıs'ta öğretmen yetiştiren tek okul Öğretmen Koleji. İngilizler zamanından kalmış. Liseden sonra dört yıl okunuyormuş burada. Öğretmen açığı olmadığı halde Türkiye'den her okula bir öğretmen gönderiliyormuş. Kıbrıslı öğretmenler bu öğretmenlere genellikle kuşkuyla bakıyorlar.

* Ülkede Anglosakson ve Türkiye hukuk sistemleri egemen deniliyor. Yazılı hukukun uygulanmamasından yakınılıyor.

* Öğretmenler bizde olduğu gibi Devlet Memurları Yasasına tabi değil. Özel bir Öğretmenler Yasası var. Öğretmenlerin tüm özlük hakları bu yasaya göre düzenleniyor. Örneğin Genel Kurul dolayısıyla KTÖS Yönetim Kurulu üyelerinden on kişiye bu yasaya dayanılarak 3'er 4'er gün “sendikali izni” verilmiş.

* Amme Memurları Sendikası, üyeleri için eğitim semineri düzenlemiş. Semineri hem resmi bir binada yapmışlar ve hem de mesai saatlerinde seminere katılan iki yüz üye için izin almışlar.

* Bugünkü yönetime karşı siyasal partilerin ve sendikaların güç birliği yapamamalarından yakınılıyor. Sendikaların bir üst kuruluşta birleşememeleri, en çok yakınılan bir sorun.

* Kuzey Kıbrıslı öğretmenler Güney'deki meslektaşlarına göre dört-beş kat düşük ücretle çalışıyorlarsa da bize göre iyi ücret alıyorlar. Ama yine de insanca yaşamak için her gün biraz daha zorlanıyorlar. Bunun sonucu, evlerde kaçak olarak özel ders veriyorlar. Ancak Hükümet tüm öğretmenleri bu konuda maliyeye beyanda bulunmaya çağırılmış. Özel ders verdiğini beyan eden öğretmenlerden ortalama bir milyon TL. dolayında vergi alınıyormuş. Sanki özel ders vermek yasalara aykırı değilmiş gibi.

* İlkokullarda haftada bir “*kooperatif saati*” varmış. Bu saatte çocuklardan tasarruf için para toplanır, Lefkoşa ve Magosa’da Öğretmenler Kooperatif Bankası’na, diğer yerlerde tarım kredi kooperatiflerine yatırılmış. Her çocuğun kendi hesabına yatırılmış. Dileyen dilediğince çekebilirmiş ama bu paralar genellikle okul bitene değin çekilmezmiş.

* Öğretmenler muvazzaf ve geçici öğretmenler olarak ikiye ayrılıyor. Geçici öğretmenler üniversite çıkışlıymışlar.

* İlköğretimde müfettişler ilkokul öğretmenlerindenmiş. Ancak muvazzaf öğretmenler değil geçici öğretmenler teftiş ediliyormuş. Ortaöğretimde branş müfettişliği varmış.

* Ziyaret ettiğimiz okulda, ilkokullarda bizdeki 1968 Programı’nın uygulandığını söylediler. Hatta Kıbrıs’ta İl Özel İdaresi olmadığı halde bu programla işleniyormuş. Ne var ki kendisini ziyaret ettiğimiz Bakan bize kendilerinin *İlkokul Öğretim Programı* olduğunu ve ilkokullarda 1968 Türkiye programının değil, kendi programlarının uygulandığını söyledi. Ve üstelik bu programdan bize birer tane verdi de.

* Bakanlık Tebliğler Dergisi çıkarmıyormuş.

* “*Dünyada örneği bulunmayan*” bir Nakil Yönetmeliği varmış. Buna göre bir okulda öğretmen fazlalığı olduğunda ya da öğrenci sayısı azaldığında başka bir okula ancak son gelen öğretmen atanırmış. Bunun dışında hiç kimse hiçbir öğretmeni başka bir okula atayamazmış.

* Sınıf mevcudu ortalama 38-40.

* Ziyaret ettiğimiz okulun müdürü yirmi dokuz yıllıktı. Eline altı yüz otuz bin TL. geçiyormuş. Okul müdürü bu görevine karşılık öğretmenlerden ayda otuz bin TL. fazla alıyorlarmış.

* İlkokullarda din dersi zorunlu. Bakan bunun Türkiye ile diploma

denkliği sağlamak için konulduğunu, gerçekte Kuzey Kıbrıs okullarında dinsel Bağnazlığın yerinin olmadığını söyledi. Ders kitaplarında gerici öğelerin bulunabileceği, ama bunlara karşı tümü de laik düşüncede olan öğretmenlerin bir güvence oluşturduklarını belirtti.

Sonuç olarak Kuzey Kıbrıslı öğretmenlerin ve tüm demokrasi güçlerinin demokratik ve ekonomik olanaklarının bize göre daha ileride olduğu söylenebilir. Ama daha yaşanması bir ülke yaratabilmelerinin, üslerden, askerden arındırılmış, bağımsız, bağlantısız, *federatif bir Kıbrıs Cumhuriyeti* hedefine ulaşabilmelerinin önünde aşılması çok daha zor engeller var. Onlar bu engellerin aşılabilmesi için *“önce kendi iç dinamiklerimizi işletmeli ve yetkinleştirmeliyiz”* diyorlar. Ama bunun yetmeyeceğini, en başta Türkiye'deki demokrasi güçlerinin ve onların öncü kadrolarının da Kıbrıs gerçeğini olanca nesnelliği ile ve yeterince görebilmelerinin yaşamsal bir önemi olduğunu ekliyorlar. *Üstelik bunun gerçekleşmesi durumunda Kıbrıs sorununun Türkiye'deki demokratik süreçlerin şovenizm yoluyla kesintiye uğratılmasında bir faktör olarak kullanılamayacağını da vurguluyorlar.*

Türkiye'de demokrasiden, bağımsızlıktan yana kim, hangi kuruluş varsa sürekli bir biçimde haberleşmek, ilişkide bulunmak, dayanışmak istiyorlar.

KTÖS'lü öğretmenlerin ve Kuzey Kıbrıs'taki bütün demokratik kuruluşların dostluğuna layık olabilmek... Zor ama onurlu bir iş.

abece, Haziran 1989.